

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi poikkeusolojen vakuutustakuusta annetun lain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi lakia poikkeusolojen vakuutustakuusta. Esityksen tavoitteena on selkeyttää poikkeusolojen vakuutustakuisiin liittyviä menettelyjä. Esityksessä muutetaan voimassa olevaa lakia sosiaali- ja terveysministeriön ja poikkeusolojen vakuutustakuutoimikunnan toimivaltuuksien ja tehtävien osalta. Myös sosiaali- ja terveysministeriön ja valtioneuvoston yleisistunnon päätettäväksi kuuluvista asioista säädettäisiin nykyistä selkeämmin. Lisäksi Valtiokonttorille ehdotetaan säädettäväksi poikkeusolojen vakuutustakuisiin liittyviä uusia tehtäviä.

Poikkeusolojen vakuutustakuutoimikunnan tehtäviä esitetään muutettavaksi siten, että toimikunta toimisi kaikkien sille laissa säädettyjen tehtävien osalta sosiaali- ja terveysministeriön apuna. Sosiaali- ja terveysministeriön tehtäviksi säädettäisiin vakuutustakuuhakemusten valmistelu, takuupäätösten esittely valtioneuvoston yleisistunnossa, käsittelymaksun määrääminen ja vakuutustakuun perusteella tehtävistä suorituksista päättäminen.

Poikkeusolojen vakuutustakuutoimikunta ei enää hallinnoisi vakuutustakuita, vaan hallinnointi säädettäisiin Valtiokonttorin tehtäväksi. Valtiokonttorin tehtäväksi säädettäisiin myös vakuutustakuiden valvonta, takuu- ja käsittelymaksun perintä sekä vakuutustakuun perusteella tehtävien suoritusten maksaminen.

Lisäksi lakia ehdotetaan täsmennettäväksi säätämällä vakuutuslaitoksen ja sosiaali- ja terveysministeriön oikeudesta luovuttaa tietoja sekä Valtiokonttorin oikeudesta saada tietoja. Lakiin lisättäisiin myös keskeisten käsitteiden määritelmät. Vakuutustakuun kestosta ja määrästä säädettäisiin nykyistä täsmällisemmin. Laissa säädettäisiin myös vakuutuslaitoksen keskeisistä velvollisuuksista. Tarkemmat säännökset voitaisiin antaa valtioneuvoston asetuksella.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
PERUSTELUT	3
1 Asian tausta ja valmistelu	3
1.1 Tausta	3
1.2 Valmistelu	3
2 Nykytila ja sen arviointi.....	3
2.1 Laki poikkeusolojen vakuutustakuusta	3
2.2 EU:n valtioneuvoston päätös	4
3 Tavoitteet	5
4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset	6
4.1 Keskeiset ehdotukset.....	6
4.2 Pääasialliset vaikutukset.....	6
5 Muut toteuttamisvaihtoehdot	7
5.1 Vaihtoehdot ja niiden vaikutukset.....	7
6 Lausuntopalaute	7
7 Säännöskohtaiset perustelut	7
7.1 Laki poikkeusolojen vakuutustakuusta annetun lain muuttamisesta.....	7
8 Lakia alemman asteinen sääntely	14
9 Voimaantulo	14
10 Suhde perustuslakiin ja säätämisen järjestys	14
VALITSE KOHDE.....	19
poikkeusolojen vakuutustakuusta annetun lain muuttamisesta	19
VALITSE KOHDE.....	27
VALITSE KOHDE.....	27
poikkeusolojen vakuutustakuusta annetun lain muuttamisesta	27

PERUSTELUT

1 Asian tausta ja valmistelu

1.1 Tausta

Laki poikkeusolojen vakuutustakuusta (408/2007) on tullut voimaan 1.5.2007 ja se on säädetty, jotta valtio voi kaikissa olosuhteissa varmistua väestön toimeentulolle ja elinkeinoelämän toimivuudelle keskeisten kuljetusten jatkumisesta. Lainsäädännön tavoitteena on varmistaa, että elinkeinonharjoittajat voivat myös poikkeuksellisissa olosuhteissa toimia siinä määrin kuin väestön toimeentulon ja talouselämän toimivuuden varmistamiseksi on tarpeen.

Valmistelu poikkeusolojen vakuutustakuusta annetun lain muuttamiseksi on alkanut sosiaali- ja terveysministeriön aloitteesta, kun voimassa olevaa lakia on tarkasteltu sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalalla toimivassa poikkeusolojen vakuutustakuutoimikunnassa. Lain säätämisen jälkeen muuttunut toimintaympäristö, mukaan luettuna kaupan sekä kuljetusten kansainvälistyminen ovat aiheuttaneet tarpeen tarkastella lainsäädäntöä ja ajantasaistaa se vastaamaan nykyisiä vaatimuksia.

Poikkeusolojen vakuutustakuusta annettua lakia on lisäksi syytä täsmentää monin osin. Lainsäädäntöön on tarpeen lisätä tarkemmat säädökset viranomaisten toimivallasta sekä vakuutustakuun hakemisesta ja niiden hallinnoinnista. Käytännön toiminta on osoittanut myös tarpeen lisätä poikkeusolojen vakuutustakuutoimikunnan kokoonpanoa säätelevään pykälään mahdollisuuden nimittää toimikuntaan varajäseniä. Lainsäädännön tarkastelu on lisäksi osoittanut päivitämisen tarpeita viittauksissa muuhun lainsäädäntöön sekä tarpeen tarkentaa asetuksenantovaltuuksia. Myönnettäessä poikkeusolojen vakuutustakuuta on myös huomioitava eri valtioiden ja kansainvälisten järjestöjen taloudelliset ja kaupalliset rajoitukset, joiden rikkomisesta saattaa aiheutua haittaa Suomen kansainväliselle asemalle.

1.2 Valmistelu

Esitytä on valmistelu kevästä syksyyn 2022 sosiaali- ja terveysministeriössä virkatyönä yhdessä poikkeusolojen vakuutustakuutoimikunnan kanssa. Esityksen valmistelussa on lisäksi pyydetty lausuntoa Ahvenanmaan maakunnalta, liikenne- ja viestintäministeriöltä, oikeusministeriöltä, tasavallan presidentin kanslialta, työ- ja elinkeinoministeriöltä, ulkoministeriöltä, valtiovarainministeriöltä ja Huoltovarmuuskeskukselta, Valtiokonttorilta, Finanssivalvonnalta, Finanssiala ry:ltä, vesikuljetuspoolilta, maakuljetuspoolilta, ilmakuljetuspoolilta ja vakuutusalan poolilta, Finnair Oyj:ltä ja Suomen Varustamot ry:ltä.

2 Nykytila ja sen arviointi

2.1 Laki poikkeusolojen vakuutustakuusta

1.5.2007 voimaan tulleella lailla poikkeusolojen vakuutustakuusta pyritään varmistamaan väestön toimeentulolle tai elinkeinoelämän toimivuudelle ja huoltovarmuudelle keskeisten kuljetusten riittävä vakuutusturva valmiuslain (1552/2011) 3 §:ssä tarkoitetuissa poikkeusoloissa tai väestön toimeentuloa ja talouselämän toimintaa vakavasti vaarantavissa normaaliolojen häiriötilanteissa. Jos tällaisessa tilanteessa olosuhteisiin nähden asianmukaista jälleenvakuutusta ei ole

markkinoilta saatavissa, kuljetusten jatkumisen varmistamiseksi voi valtioneuvosto antaa määrämillään ehdoilla ja vastavakuutta vaatimatta valtioneuvoston vakuutuslaitoksen myöntämälle vahinkovakuutukselle. Valtioneuvoston annetaan ensivakuuttajalle korvaamaan puuttuvaa jälleenvakuutusta. Vakuutustakuu voidaan antaa enintään kuudeksi kuukaudeksi kerrallaan ja vakuutustakuuta voidaan myöntää enintään 10 miljardin euron arvosta kalenterivuotta kohden.

Vakuutus- ja jälleenvakuutustoiminnan aloittamisesta ja harjoittamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (Solvenssi II) 2009/138/EY artiklan 11 mukaan direktiiviä ei sovelleta jälleenvakuutustoimintaa harjoitettaessa jäsenvaltion hallituksen harjoittamaan tai täysimääräisesti takaamaan jälleenvakuutustoimintaan, kun kyseinen hallitus toimii tärkeään yleiseen etuun liittyvistä syistä viimeisenä mahdollisena vakuutusenantajana, myös sellaisesta markkinatilanteesta johtuvissa olosuhteissa, joissa on mahdotonta saada riittävää kaupallista vakuutussuojaa. Laki poikkeusolojen vakuutustakuusta ei tältä osin ole ristiriidassa Euroopan unionin lainsäädännön kanssa.

Laki poikkeusolojen vakuutustakuusta on tullut voimaan 1.5.2007, jonka jälkeen sekä Suomen turvallisuusympäristön muutos, kaupan ja kuljetusten kansainvälistyminen sekä muihin lakeihin tehdyt muutokset ovat aiheuttaneet tarpeen lainsäädännön tarkastelulle ja päivittämiselle.

Vakuutustakuita myönnettäessä on myös kiinnitettävä huomiota siihen, että takuita ei myönnetä tahoille, jotka ovat pakotteiden piirissä. Myös takuisiin perustuvia maksupäätöksiä tehtäessä on huolehdittava siitä, että suorituksia ei tehdä pakotteiden piirissä oleville tahoille. Suomea oikeudellisesti sitovia pakotteita ovat Yhdistyneiden kansakuntien ja Euroopan unionin asettamat pakotteet. Käytännössä myös muilla kansainvälisillä kaupankäyntiä ja taloudellista yhteistyötä koskevilla rajoituksilla on vaikutusta vakuutusmarkkinoiden toimintaan. Myös edelle mainittujen rajoitusten noudattamatta jättämisellä voi olla merkittäviäkin vaikutuksia Suomen kansainväliseen asemaan.

Lakia on tarpeen päivittää vastaamaan nykyistä lainsäädäntökäytäntöä sekä ajanmukaistaa viranomaisen toimivaltasäännökset ja tiedonsaantioikeudet. Lisäksi on osoittautunut tarpeelliseksi säädellä tarkemmin vakuutustakuun hakemista, maksuvaatimuksen esittämistä ja hallintointia sekä poikkeusolojen vakuutustakuutoimikunnan tehtäviä ja kokoonpanoa.

Nykyistä lainsäädäntöä ei ole sovellettu käytäntöön sen voimaantulon jälkeen.

2.2 EU:n valtioneuvoston sääntely

Poikkeusolojen vakuutustakuussa on kyse valtion varoista vakuutuslaitokselle annettavasta tuesta. Valtioneuvoston myöntämä vakuutustakuu annetaan vahinkovakuutuksen myöntäneelle vakuutuslaitokselle korvaamaan jälleenvakuutusta, jota ei ole markkinoilta asianmukaisin ehdoin saatavilla. Myönnettävän takuun ehtojen lähtökohtana ovat aiemmin markkinoilta saadun jälleenvakuutuksen ehdot ja tuen määrä perustuu jälleenvakuuttajan aiemmin kantaman riskin määrään. Valtion tuki voi realisoitua maksettavaksi tueksi vain, jos vahinkovakuutuksen katkaisu riski toteutuu ja vakuutustakuun ehdot tuen maksamiselle täyttyvät.

Euroopan unionin oikeuden mukaan valtioneuvoston yritystoiminnalle ovat lähtökohtaisesti kiellettyjä (Sopimus Euroopan unionin toiminnasta SEUT, 107 artiklan 1 kohta). Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (jäljempänä SEUT) 107 artiklan 1 kohdan mukaan, jollei perussopimuksissa toisin määrätä, jäsenvaltion myöntämä tuki valtion varoista muodossa tai toisessa myönnetty tuki, joka vääristää tai uhkaa vääristää kilpailua suosimalla jotakin yritystä tai tuotannonalaa, ei sovelleta sisämarkkinoille, siltä osin kuin se vaikuttaa jäsenvaltioiden väli-

seen kauppaan. SEUT-sopimuksen 107 artiklan 2 ja 3 kohdassa säädetään tilanteista, joissa valtiontuki soveltuu sisämarkkinoille. Tällaisia perusteita ovat mm. tuki poikkeuksellisten tapahtumien aiheuttamien vahinkojen korvaamiseksi ja tuki jäsenvaltion taloudessa olevan vakavan häiriön poistamiseen.

SEUT 107–108 artiklojen mukaan EU:n valtiontukisääntely kuuluu komission toimivaltaan. Sääntelyn tavoitteena on taata EU:ssa toimiville yrityksille tasapuoliset kilpailuolosuhteet ja minimoida jäsenvaltioiden välistä tukikilpailua. EU:n valtiontukivalvonnan peruserä on, että tuista tulee tehdä ilmoitus Euroopan komissiolle. Komissiolla on yksinomainen toimivalta päättää, soveltuuko tuki sisämarkkinoille. Tukiohjelmia tai yksittäisiä tukia ei saa laittaa täytäntöön ennen komission hyväksyntää. Komissiolle tehtävään ennakkoilmoitusvelvollisuuteen on poikkeuksia. Keskeisin poikkeus on komission antama ns. yleinen ryhmäpoikkeusasetus (EU) N:o 651/2014 (Komission asetus (EU) 651/2014 tiettyjen tukimuotojen toteamisesta sisämarkkinoille soveltuviksi perussopimuksen 107 ja 108 artiklan mukaisesti). Ryhmäpoikkeusasetuksessa säädetään edellytyksistä, joilla jäsenvaltiot voivat ottaa tukitoimenpiteet käyttöön ilman komission ennakkohyväksyntää.

Poikkeusolojen vakuutustakuu ei näyttäisi kuuluvan ryhmäpoikkeusasetuksen soveltamisalaan. Sosiaali- ja terveystieteiden ja valtiontukiasioista Suomessa vastaava työ- ja elinkeinoministeriö ovat yhdessä käyneet keskusteluita komission kanssa voimassa olevasta poikkeusolojen vakuutustakuusta annetusta laista. Keskustelut komission kanssa ovat vielä kesken ja niitä jatketaan. Tavoitteena on saada komission ennakkohyväksyntä poikkeusolojen vakuutustakuusta annetun lain mukaiselle mahdolliselle tukiohjelmalle. Jos tällaista ennakkohyväksyntää ei saada, komission kanssa on neuvoteltava uudelleen, jos tarvetta poikkeusolojen vakuutustakuulle ilmenee.

Lakiin poikkeusolojen vakuutustakuusta on kuitenkin välttämätöntä tehdä nopealla aikataululla nyt esitettävät muutokset, jossa eri viranomaisten tehtävät ja toimivalta määritellään nykyistä tarkemmin. Lisäksi tehtäisiin myös muita lakia täsmentäviä muutoksia. Ehdotettavat muutokset täsmentävät voimassaolevaa lakia, mutta eivät muuta sen peruseräjäitä.

3 Tavoitteet

Esityksen tavoitteena on mahdollistaa lain edellytysten täytyessä poikkeusolojen vakuutustakuiden sujuva myöntäminen ja näin mahdollistaa väestön toimeentulo ja talouselämän turvaaminen poikkeuksellisissa olosuhteissa. Lisäksi tavoitteena on ottaa huomioon kansainvälisen kaupan sekä kuljetusten kansainvälistyminen ja yhdenmukaistaa eri valtioissa kotipaikkaa pitävien vakuutustakuun hakijoiden asema. Poikkeusolojen vakuutustakuutoimikunnan toiminta on tarkoitettu turvata myös sellaisissa olosuhteissa, joissa puheenjohtajat tai jäsenet olisivat estyneitä lisäämällä lakiin säännökset varajäsenistä toimikunnassa.

Lisäksi tavoitteena on täsmentää poikkeusolojen vakuutustakuiden myöntämiseen ja hallinnointiin liittyvien eri viranomaisten, eli sosiaali- ja terveystieteiden, valtioneuvoston yleisistunnon ja Valtiokonttorin, tehtäviä ja toimivaltuuksia. Myös poikkeusolojen vakuutustakuutoimikunnan tehtäviä on tarpeen muuttaa siten, että vakuutustakuita hallinnoisi jatkossa toimikunnan sijaan Valtiokonttori.

4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset

4.1 Keskeiset ehdotukset

Laissa ehdotettaisiin yhdenmukaistettavaksi vakuutustakuun kohdetta koskeva sääntely, jolloin kotimaiset ja kansainväliset kauppa-alukset, ilma-alukset, ajoneuvot ja kulkuneuvot voivat hakea poikkeusolojen vakuutustakuuta samoin ehdoin. Ehdotettu muutos mahdollistaisi väestön toimeentulon ja talouselämän turvaamisen poikkeuksellisissa olosuhteissa kansainvälistyneessä ympäristössä.

Poikkeusolojen vakuutustakuusta annetun lain 1 §:stä ehdotetaan poistettavaksi viimeinen momentti. Momentin voimassa olevassa sanamuodossa käytetään ilmaisua, valtioneuvosto vahvistaa yleiset sopimusehdot. Kun valtioneuvoston yleisistunto myöntää vakuutustakuun, kyseessä on hallintopäätös, ei sopimusoikeudellinen asia. Siksi vakuutustakuun ehdoista säädettäisiin osin poikkeusolojen vakuutustakuu laissa ja osin asiasta annettavassa valtioneuvoston asetuksessa.

Lakiin lisättäisiin myös uusi pykälä suorituksen takaisinperinnästä, joka mahdollistaa vakuutustakuun perusteella tehtävät suoritukset lopetettaviksi tai takaisinperittäviksi.

Esityksessä ehdotetaan lisäksi täsmennettäväksi poikkeusolojen vakuutustakuun myöntämistä koskevat toimivaltasäännökset sekä myönnettyjen poikkeusolojen vakuutustakuiden hallintointiin ja valvontaan liittyvät tehtävät Valtiokonttorille. Lisäksi ehdotuksessa täsmennettäisiin poikkeusolojen vakuutustakuutoimikunnan kokoonpanoa ja tehtäviä koskevat pykälät sekä ehdotetaan täydennettäväksi pykälää koskien asetuksenantovaltuuksia.

4.2 Pääasialliset vaikutukset

Taloudelliset vaikutukset

Esityksellä varmistetaan, että voimassaolevan lain tavoitteet on mahdollista saavuttaa liittyen väestön toimeentuloon ja talouselämän toimivuuteen poikkeusoloissa.

Lain kiireellisyydestä johtuen, tässä yhteydessä ei ole ollut mahdollista tarkastella alkuperäisen lain lähtökohtana olevaa valtion vastuiden enimmäismäärää, joka on säädetty 10 miljardiin euroon.

Suomen ulkomaanvienti oli heinäkuun ennakkotilaston mukaan 6,5 miljardia euroa ja samaan aikaan tuonti 7,8 miljardia euroa.

Valmiuslain esitöiden mukaan kriittisiä sektoreita, joiden tuonti voi olla tarpeen turvata ovat esimerkiksi energia, vesi, elintarvikkeet, lääkkeet, muut välttämättömät hyödykkeet, välttämättömiin maksu- ja arvopaperipalveluihin liittyvät tuotteet, yhteiskunnallisesti kriittiset liikennejärjestelmät ja edellä lueteltuja ylläpitäviin tietojärjestelmiin liittyvät tuotteet. Näiden osuus Suomen tuonnista on esimerkiksi elintarvikkeiden kohdalla noin 6 %, sähkökoneiden ja laitteiden osuus noin 10 %, kivennäisöljyt ja kivennäisöljytuotteet 13,5 % ja muut energiatuotteet 5 % kokonaistuonnista.

Etukäteen on hankala arvioida tyhjentävästi laissa mainitun enimmäismäärän riittävyyttä suhteessa välttämättömien vahinkovakuutusten turvaamiseen.

Viranomaisvaikutukset

Esityksen tavoitteena on selkeyttää toimivaltasäännöksiä poikkeusolojen vakuutustakuuta myönnettäessä, valvottaessa ja hallinnoitaessa.

Esityksellä on erityistä vaikutusta Valtiokonttorin tehtäviin ja lisättävien tehtävien arvioidaan soveltuvan hyvin Valtiokonttorilla jo oleviin tehtäviin. Tilanteessa, jossa valtioneuvosto myöntäisiin laaja-alaisesti olisi sillä vaikutuksia Valtiokonttorin henkilöstöresursseihin ja mahdollisesti myös sen tarvitsemiin määrärahoihin.

Muut yhteiskunnalliset vaikutukset

Koska esityksellä turvataan väestön toimeentulon kannalta välttämättömien toimialojen toimintakykyä, on sillä poikkeuksellisissa oloissa laajoja vaikutuksia yhteiskunnan eri sektoreilla sekä kansalaisten elinolosuhteisiin.

5 Muut toteuttamisvaihtoehdot

5.1 Vaihtoehdot ja niiden vaikutukset

Johtuen Venäjän hyökkäyssodasta Ukrainaan lain päivittäminen on osoittautunut käytännön toiminnassa välttämättömäksi. Muutosten kiireellisyydestä johtuen muiden vaihtoehtojen laaja selvittäminen ei ole tässä yhteydessä ollut mahdollista.

6 Lausuntopalaute

7 Säännöskohtaiset perustelut

7.1 Laki poikkeusolojen vakuutustakuusta annetun lain muuttamisesta

1 a §. Määritelmät. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi laissa käytetyistä määritelmistä, joista aiemmin ei ole säädetty. Pykälässä ehdotettaisiin määriteltäväksi vakuutuslaitos, vahinkovakuutus, ETA-valtio, kolmas valtio sekä jälleenvakuutustoiminta.

Vakuutuslaitos tarkoittaisi tässä lain määritelmällä vahinkovakuutustoimintaa harjoittavaa ensivakuutusyriystä, joka on saanut toimiluvan ETA-valtiossa taikka kolmannen maan ensivakuutusyriystä, jolta, jos sen yhtiöoikeudellinen kotipaikka olisi Euroopan unionin alueella, vaadittaisiin vahinkovakuutustoiminnan harjoittamiseen toimilupa.

Vahinkovakuutuksella tarkoitetaan vakuutus- ja jälleenvakuutustoiminnan aloittamisesta ja harjoittamisesta (Solvenssi II) annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (2009/138/EY) liitteessä I tarkoitettuja vahinkovakuutusluokkia.

ETA-valtiolla tarkoitetaan laissa Euroopan talousalueeseen kuuluvaa taloutta ja kolmannella valtiolla valtiota, joka ei kuulu Euroopan talousalueeseen.

Jälleenvakuutuksella tarkoitetaan tässä toimintaa, jossa toinen vakuutus- tai jälleenvakuutusyrittäjä ottaa kantaakseen osan toisen vakuutusyrittäjän ensivakuutusriskeistä. Yleensä myös vastaanotettu jälleenvakuutus voidaan jälleenvakuuttaa edelleen, mutta tässä tuo toiminta on rajattu pois. Vakuutustakuu myönnetään vain korvaamaan ensivakuutetun riskin jälleenvakuutusta.

2 §. Vakuutustakuun enimmäismäärä ja määrä. Pykälän otsikoksi ehdotetaan muutettavaksi vakuutustakuun enimmäismäärä ja määrä. Pykälän 1 momentissa säädetään täsmällisesti, että valtioneuvoston yleisistunto päättää sosiaali- ja terveysministeriön esittelystä poikkeusolojen vakuutustakuun myöntämisestä ja sen määrästä ja että poikkeusolojen vakuutustakuun määrä perustuu vahinkovakuutuksen kattaman vastuun määrään. Valtioneuvoston roolista on säädetty aiemmin vain 1 §:n 1 momentissa täsmällisellä tarkalleen vakuutustakuuta koskevaa päätöstä tehtävästi yleisistunnossa. Lisäyksellä varmistetaan, että vakuutustakuita koskevan päätöksen valmistelu sekä päätöksen tekeminen on selkeästi säädelty.

Lähtökohtaisesti vakuutustakuu annettaisiin ehdoin, joiden perustana käytetään vakuutuskohtetta koskevaa ensi- ja jälleenvakuuttajan välistä päättynyttä tai päättyvää jälleenvakuutusso-
pimusta. Tällaisen jälleenvakuutusso-
pimuksen ehtoja tarkastellaan yksittäistapauksittain ja joissakin tapauksissa osia ehtoja voidaan muuttaa tai jättää noudattamatta.
Pykälästä ehdotetaan poistettavaksi ensimmäinen momentti.

Pykälän 1 momentin mukaa poikkeusolojen vakuutustakuu annetaan ja siitä johtuvat suoritukset maksetaan euromääräisinä, jotta valuuttakurssien vaihtelun vaikutus saadaan poissuljettua vakuutustakuiden enimmäismäärää sekä suoritusten määrää seurattaessa. Jos näin ei tehtäisi voisi vakuutustakuiden enimmäismäärää sekä suoritusten määrää euroissa vaihdella suurestikin riippuen valuuttakurssien tilanteesta juuri tietynä hetkenä.

Se, että vakuutustakuulla on määrä, voi käytännössä johtaa siihen, että vakuutustakuu saattaa tarjota ensivakuuttajalle suppeampaa suojaa kuin päättynyt jälleenvakuutus. Näin on esimerkiksi ehdotetun 3 §:n 1 momentin kohdan 3 tapauksessa, jos päättynyt jälleenvakuutus on suhteellista. Vakuutustakuun tarjoaman suojan rajaaminen päättynyttä tai päättyvää jälleenvakuutusta suppeammaksi voi olla ongelmallista vakuutustakuuta hakevien ensivakuutusyhtiöiden yhdenvertaisen kohtelun kannalta.

Yleensä vahinkovakuutuksessa yksittäisen vakuutetun riskin kohdalla vakuutetun omaisuuden arvo ei muodosta ylärajaa mahdollisesti maksettaville korvauksille, koska samaa omaisuutta voi kohdata useampi vahinko. Kun taas tarkastellaan vakuutuskantaa, jossa on useampia vakuutettuja kohteita, on epätodennäköistä, että kaikkia kohtaisi vahinko saman vakuutuskauden aikana, koska yleensä vakuutuskanta on riittävän hajautunutta. Edellä esitetty pätee myös valtion myöntämiin poikkeusolojen vakuutustakuihin: mitä useammalle kohteelle vakuutustakuu myönnetään, sitä epätodennäköisempää yleensä on, että vakuutustakuiden yhteismäärän suuruinen vastuu toteutuisi. Pykälän 1 momentin mukaan valtion vastuun määrä voi olla yhteensä

enintään kymmenen miljardia euroa kalenterivuotta kohti. Jos näin suuri määrä vakuutustakuita myönnetään, on epätodennäköistä, että näin suuret vastuut totoutuisivat, jos vakuutustakuuta on myönnetty hyvin monelle kohteelle.

Jälleenvakuutus sopimuksia on neljää päämuotoa, joissa riskinjako ensi- ja jälleenvakuuttajan välillä määräytyy erilaisin perustein. Nämä päämuodot ovat osamäärä- eli kvoottijälleenvakuutus (quota share reinsurance), ylite- eli eksedenttijälleenvakuutus (surplus reinsurance), yksittäisylivahinkojälleenvakuutus (excess of loss reinsurance) ja kokonaisylivahinkojälleenvakuutus (stop loss reinsurance). Näistä ensimmäiset kaksi ovat suhteellisia ja jälkimmäiset ei-suhteellisia jälleenvakuutuksia.

Kvoottijälleenvakuutuksessa jälleenvakuuttaja ottaa vastatakseen tietyn osuuden jokaisesta jälleenvakuutuksen kohteena olevan vakuutuskannan yksittäisestä ensivakuuttajan myöntämästä vakuutuksesta. Koko maksutulo ja kaikki maksettavat korvaukset jaetaan ensi- ja jälleenvakuuttajan kesken tämän sovitun suhteen mukaisesti. Eksedenttijälleenvakuutuksessa ensivakuuttaja kantaa riskin tiettyyn euromääräiseen rajaan asti kunkin vakuutus sopimuksen kohdalla. Jokaiselle vakuutetulle riskille määritetään yläraja, jota vahingon ei oleteta ylittävän, tämän määrä voi olla vakuutus määrä tai arvioitu vahingon maksimimäärä (estimated maximum loss eli EML). Jos jälkimmäistä käytetään, kantaa ensivakuuttaja kokonaan riskin kaikista niistä vakuutuksen kohteista, joissa EML jää alle ensivakuuttajan rajan. Jos EML jonkin vakuutetun kohteen kohdalla ylittää ensivakuuttajan valitseman rajan, ensivakuuttajan osuus kyseisen kohteen vakuutusmaksusta ja kaikista korvauksista on raja/EML. Loppu jää jälleenvakuuttajan vastuulle.

Yksittäisylivahinkojälleenvakuutuksessa riski jaetaan ensi- ja jälleenvakuuttajan kesken siten, että jälleenvakuuttaja maksaa jokaisesta yksittäisestä vahingosta sen määrän, joka ylittää ensivakuuttajan kannettavaksi jäävän euromäärän. Kokonaisylivahinkojälleenvakuutuksessa jälleenvakuuttajan vastuu ei kohdistu yksittäisiin vakuutuksiin tai vahinkoihin, vaan koko ensivakuuttajan jälleenvakuutuksen kohteena vakuutusliikkeeseen. Jos ensivakuuttajan tulos on tappiollinen, jälleenvakuuttaja maksaa osan tappiosta tai koko ensivakuuttajan tappion. Eri jälleenvakuutusmuodot saattavat esiintyä eri tavoin toisiinsa yhdistettynä.

2 a §. Vakuutustakuun kesto. Pykälään ehdotetaan siirrettäväksi 2 §:n ensimmäinen momentti. Poikkeusolojen vakuutustakuu voidaan antaa enintään kuudeksi kuukaudeksi kerrallaan. Pykälän ensimmäisessä momentissa säädettäisiin täsmällisesti takuunantajan vastuu alkavaksi valtioneuvoston yleisistunnon poikkeusolojen vakuutustakuun antamista koskevassa päätöksessä määrättyä ajankohtana. Kuitenkin niin, että alkamisajankohta voidaan määrätä aikaisintaan poikkeusolojen vakuutustakuun kohdetta koskeneen viimeksi päättyneen jälleenvakuutus sopimuksen päättymisajankohdasta lukien. Poikkeusolojen vakuutustakuuta koskeva takuupäätös ei näin ollen voisi tulla voimaan, jos kohteella, jolle vakuutustakuuta haetaan, on voimassa oleva jälleenvakuutus sopimus.

Pykälän toisessa momentissa säädettäisiin poikkeusolojen vakuutustakuun päättymisajankohdasta määrättäväksi valtioneuvoston yleisistunnon päätöksessä. Kuitenkin niin, että vakuutustakuu päättyy automaattisesti vakuutustakuun kohteen ensivakuutuksen voimassaolon päättymisajankohtana, jos tämä ajankohta on valtioneuvoston päätöksessä mainittua ajankohtaa aikaisempi.

3 §. Vakuutustakuun kohde. Poikkeusolojen vakuutustakuusta annetun lain 3 § ehdotetaan muutettavaksi 1 kohdan osalta niin, että vahinkovakuutuksen vakuutuksen kohteena tai vakuutettuna olevan kauppaa-alueen, ilma-alueen, ajoneuvon tai raidekulkuneuvon kansallisuudella ei olisi

valtioneuvoston myöntämisen kannalta eroa. Tarkoituksena on näin ottaa huomioon kansainvälistynyt toimintaympäristö sekä mahdollistaa ulkomaisten ja kotimaisten toimijoiden yhdenmukainen kohtelu. Samalla pykälän kohtien numerointi muuttuisi.

3 a §. Vakuutuslaitoksen ilmoitusvelvollisuus. Uudella pykälällä säädettäisiin vakuutuslaitokselle, jolle poikkeusolojen vakuutustakuu on myönnetty ilmoitusvelvollisuus kaikesta vakuutustakuusta aiheutuvaan vastuuseen vaikuttavista seikoista, mukaan lukien sen ensivakuutuksen, johon poikkeusolojen vakuutustakuuta koskevassa päätöksessä viitataan, voimassaolon alkaminen ja päätyminen sekä mahdolliset vakuutustapahtumat vakuutustakuun voimassaoloaikana. Nämä seikat tulisi ilmoittaa sosiaali- ja terveysministeriölle. Tarkoituksena on varmistaa, että sosiaali- ja terveysministeriö saa tiedon kaikista poikkeusolojen vakuutustakuuseen vaikuttavista seikoista mukaan lukien tiedon ensivakuutuksen voimassaolon alkamisesta ja päättämisestä. Poikkeusolojen vakuutustakuun voimassaolo on riippuvainen ensivakuutuksen voimassaolosta, jolloin muutos voimassaolossa vaikuttaa vakuutustakuun voimassaoloon ja siihen, onko vakuutustakuu annettavissa. Tiedot vakuutustapahtumista tulisi ilmoittaa, jotta vakuutustapahtumien seuraaminen mahdollistuu.

3 b §. Suorituksen vaatiminen ja maksupäätös. Pykälässä säädetään poikkeusolojen vakuutustakuuseen perustuva suoritusvaatimus esitettäväksi sosiaali- ja terveysministeriölle, ja sitä koskevan päätöksen tekeminen sosiaali- ja terveysministeriölle tehtäväksi. Vakuutuslaitokselle säädetään kolmen kuukauden määräaika vaatimuksen esittämiselle laskettuna siitä, kun vakuutuslaitos on saanut tietää vahinkotapahtumasta, josta suoritusta vaaditaan ja siitä aiheutuneesta vahinkoseuraamuksesta. Pykälässä vaatimukseen rinnastetaan ilmoituksen tekeminen sosiaali- ja terveysministeriölle vahinkotapahtumasta. Näin ollen vakuutuslaitokselta ei vaadita tarkkaa tietoa vahinkoseuraamuksesta kolmen kuukauden kuluessa. Kolmen kuukauden määräajan on ajateltu olevan riittävä asialle tarpeellisen selvityksen saamiseksi ja eteenpäin toimittamiseksi. Pykälässä säädetään lisäksi vakuutuslaitos menettämään oikeutensa vakuutustakuun perusteella annettavaan suoritukseen, ellei vaatimusta ole esitetty määräajassa.

Pykälän toisessa momentissa säädetään sosiaali- ja terveysministeriön oikeudesta saada määrämäänsä ajankohtana vakuutuslaitokselta välttämättömät tiedot ja selvitykset vaatimusta koskevan takuunantajan vastuun selvittämiseksi. Sosiaali- ja terveysministeriö voi pyytää esimerkiksi vastaavia tietoja, joita takuunsaajan olisi tullut esittää jälleenvakuuttajalle sattuneesta vahinkotapahtumasta. Tällaisia selvityksiä voivat olla muun muassa selvitykset vahingon kohteesta, vahingon laajuudesta ja ajankohdasta.

3 c §. Suorituksen takaisinperintä. Lakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi pykälä, jonka nojalla sosiaali- ja terveysministeriö voi määrätä poikkeusolojen vakuutustakuun perusteella tehtävät suoritukset lopetettaviksi tai jo maksetut suoritukset takaisin perittäviksi, jos vakuutuslaitos on antanut sosiaali- ja terveysministeriölle sellaisia virheellisiä tai harhaanjohtavia tietoja tai salannut sellaisen seikan, joka on ollut omiaan vaikuttamaan sosiaali- ja terveysministeriön maksusuoritusta koskevaan päätökseen. Tällaisia tietoja voivat olla muun muassa virheelliset tiedot vakuutustapahtumasta, pakotteiden kohteena olemisesta tai tietojen kertomatta jättäminen. Arvioi- dessa tietojen vaikutusta sosiaali- ja terveysministeriön päätökseen liittyen maksusuoritukseen on arvioinnissa otettava huomioon myös muiden tietojen vaikutus ja se onko juuri virheellinen tai antamatta jäänyt tieto vaikuttanut oleellisesti päätökseen.

3 d §. Vakuutuslaitoksen oikeus luovuttaa tietoja. Pykälässä varmistetaan riittävä tietojenluovutus- oikeus vakuutuslaitokselle, jotta sen on mahdollista luovuttaa sosiaali- ja terveysministeriölle ja valtioneuvoston yleisistunnolle välttämättömiä tietoja poikkeusolojen vakuutustakuuta koskevan hakemuksen käsittelyä ja takuun perusteella esitetyn maksuvaatimuksen selvittelyä

varten sekä Valtiokonttorille vakuutustakuiden hallinnointia ja valvontaa varten huolimatta vakuutusyhtiölaissa (521/2008) säädetystä salassapitovelvollisuudesta. Tällaisia tietoja voivat olla esimerkiksi tarkemmat tiedot vakuutustapahtumasta, vakuutuksen kohteesta, vakuutuksen kohteen jälleenvakuutuksen ehdoista ja tiedot vahingosta.

4 §. Takuumaksu ja käsittelymaksu. Pykälän 1 momentin mukaan poikkeusolojen takuumaksusta peritään takuumaksu. Kuten edellä on todettu, lähtökohtaisesti vakuutustakuu annettaisiin ehdoin, joiden perustana käytetään vakuutuskohdetta koskevaa ensi- ja jälleenvakuuttajan välistä päättynyttä tai päättyvää jälleenvakuutus sopimusta. Jos vakuutustakuu vastaa päättynyttä tai päättyvää jälleenvakuutus sopimusta, voitaisiin maksun lähtökohtana käyttää päättyneen tai päättyvän jälleenvakuutus sopimuksen maksua. Suhteellisten jälleenvakuutuksen kohdalla tämä on suoraviivaista, jos vakuutustakuun kohteen osuus ensivakuutusmaksusta on määritettävissä, muissa tapauksissa se on haasteellisempää. Jos poikkeusolojen vakuutustakuu tarjoaa ensivakuuttajalle suppeampaa turvaa kuin päättynyt tai päättyvä jälleenvakuutus, voidaan tämä ottaa perittävässä takuumaksussa huomioon.

Pykälän toisessa momentissa säädetään sosiaali- ja terveysministeriön voivan määrätä käsittelymaksun poikkeusolojen vakuutustakuuasoiden käsittelystä aiheutuvia keskimääräisiä kustannuksia vastaavaksi. Pykälä mahdollistaa sen, että käsittelymaksu voidaan jättää myös määräämättä. Käytännössä sosiaali- ja terveysministeriön hoitaessa vakuutustakuun myöntämiseen liittyvät valmistelutehtävät, on sosiaali- ja terveysministeriöllä paras käsitys käsittelyyn kuluvista kustannuksista. Tällaisia kustannuksia voivat olla muun muassa kulut johtuen työmäärän lisääntymisestä.

Pykälään ehdotetaan säädettäväksi kolmas momentti, jossa täsmennetään takuu- ja käsittelymaksun maksaminen yhdessä erässä, laskuun merkittynä eräpäivänä maksettavaksi. Lisäksi momentti mahdollistaa määräajassa suorittamatta jääneestä takuu- ja käsittelymaksusta viivästyskoron perimisen korkolain (633/1982) 4 §:n mukaisesti. Tämä mahdollistaa takuu- ja käsittelymaksujen tehokkaan maksamisen eräpäivään merkittynä aikana.

4 a §. Vakuutustakuun yleiset ehdot. Pykälän 1 momentin mukaan valtioneuvosto voi evätä vakuutustakuun, jos takuun myöntämisellä voisi olla haitallisia vaikutuksia Suomen kansainväliseen asemaan. Vakuutustakuu voisi tulla evättäväksi esimerkiksi sillä perusteella, että vakuutustakuun liittyy toimintaan, joka on ristiriidassa sellaisten valtioiden asettamien pakotteiden kanssa, jotka eivät ole Suomea oikeudellisesti sitovia. Laissa eräiden Suomelle Yhdistyneiden Kansakuntien ja Euroopan unionin jäsenenä kuuluvien velvoitusten täyttämisestä (659/1967) säädetään YK:n ja Euroopan unionin pakotteet oikeudellisesti sitoviksi. Edellä mainittujen pakotteiden kanssa ristiriidassa olevia vakuutustakuita ei voi myöntää. Näiden lisäksi käytännössä huomioon voivat tulla otettaviksi kolmansien maiden ja Euroopan unioniin kuulumattomien ETA-valtioiden pakotteet tilannesidonnaisesti. Näin erityisesti, jotta mahdolliset haitalliset vaikutukset Suomen asemaan rahoitusmarkkinoilla sekä kansainvälisesti minimoidaan. Pakotteiden kanssa ristiriidassa olevan vakuutustakuun myöntäminen tai siitä tehtävä pakotteiden vastainen suoritus voi vaikuttaa heikentävästi muun muassa Suomen kansainväliseen luottoluokitukseen. Pykälän 1 momentin nojalla olisi mahdollista ottaa muun muassa nämä pakotteet huomioon valtiontakuita annettaessa. Suoritus voitaisiin evätä myös silloin, jos perusteena olisivat vakuutustakuun myöntämisen jälkeen voimaan tulleet uudet pakotteet.

Pykälän 2 momentin mukaan sosiaali- ja terveysministeriö voi evätä vakuutustakuun perusteella tehtävän suorituksen ja Valtiokonttori voi jättää panematta täytäntöön sosiaali- ja terveysministeriön päätöksen vakuutustakuun johdosta tehtävästä suorituksesta, jos suorituksen tekemisellä voisi olla haitallisia vaikutuksia Suomen kansainväliseen asemaan.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin valtioneuvoston asetuksenantovaltuudesta. Valtioneuvoston asetuksella voitaisiin säätää niistä kolmansien maiden ja Euroopan unioniin kuulumattomien ETA-valtioiden asettamista taloudellisista ja kaupallisista rajoituksista eli pakotteista, jotka eivät ole Suomea oikeudellisesti sitovia, mutta joiden noudattaminen olisi vakuutustakuun myöntämisen ehtona. Vakuutustakuun perusteella ei myöskään tehtäisi suoritusta, jos suorituksen tekeminen olisi edellä tarkoitettujen pakotteiden kanssa ristiriidassa. Suoritusta ei tehtäisi, vaikka vakuutustakuuta myönnettäessä vakuutustakuuseen liittyvä toiminta ei ollut pakotteiden vastaista, vaan takuun myöntämisen jälkeen on tullut uusia pakotteita.

Vakuutustakuu voi liittyä pakotteiden kohteena olevaan toimintaan useilla eri tavoilla. Jotta vakuutustakuun voitaisiin myöntää pakotteiden kohteena ei voi olla takuuta hakeva vakuutuslaitos, vakuutustakuun kohde, ensivakuutusyhtiön vakuutuksenottaja tai ensivakuutuksen edunsaaja, jos tämä on tiedossa ennen vakuutustapahtuman sattumista. Vakuutustakuulla ei saisi olla muutakaan kytkentää pakotteiden kohteena olevaan toimintaan. Vastaavia rajoitteita sovellettaisiin myös evättäessä vakuutustakuuseen perustuva suoritus.

Pykälän kolmannessa momentissa säädettäisiin valtioneuvostolle asetuksenantovaltuus. Asetuksenantovaltuus koskisi poikkeusolojen vakuutustakuuhakemuksen ja maksuvaatimushakemuksen sisältöä ja liitteitä, hakemusten ratkaisemiseksi tarpeellisia selvityksiä sekä takuu- ja käsittelymaksun määräytymistä ja laskuttamista sekä vakuutustakuun perusteella tehtävien maksusuoritusten ajankohtaa.

Vakuutustakuuhakemuksen sisältönä voivat olla esimerkiksi tiedot hakijasta, jälleenvakuutuksen ehdoista, vakuutustakuun tarpeen perustelu, tiedot vakuutusmaksuista sekä tieto siitä milloin jälleenvakuutus on päättynyt tai päättyy. Maksuvaatimushakemuksen sisältönä voivat olla esimerkiksi tiedot vakuutustapahtumasta, jonka perusteella maksuvaatimushakemus annetaan sekä maksuvaatimuksen maksamisen mahdollistavat tilitiedot.

Asetuksella ei säädettäisi yksilön oikeuksien ja velvollisuuksien perusteista.

6 §. Kokoonpano. Pykälää ehdotetaan muutettavaksi ensimmäisen momentin osalta niin, että puheenjohtajalla ja varapuheenjohtajalla on yksi yhteinen varajäsen ja jäsenelle voidaan määrätä varajäsen tai useita varajäseniä. Tarkoituksena on mahdollistaa poikkeusolojen vakuutustakuutoimikunnan toiminta myös tilanteissa, joissa jäsen tai useat jäsenet ovat tavoittamattomissa. Puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan varajäsen tulee määrätä, muiden varajäsenten osalta laki sallii liikkumavaraa sen osalta, kuinka monia varajäseniä jäsenille määrätään. Koska toimikunta koostuu eri alojen asiantuntijoista, tulisi myös varajäseniä nimittäessä kiinnittää huomiota siihen, että myös varajäsenet edustavat näiden edustettujen eri alojen asiantuntijoista.

7 §. Tehtävät. Pykälää ehdotetaan muutettavaksi siltä, osin, että poikkeusolojen vakuutustakuutoimikunnan tehtävänä olisi vastedes toimia sosiaali- ja terveysministeriön apuna ja seurata ja arvioida huoltovarmuuteen liittyviä tekijöitä 1-3 § sekä 4 §:n soveltamiseen liittyvissä kysymyksissä, valmistella poikkeusolojen vakuutustakuihin sovellettavat yleiset ehdot, valmistella 4 §:ssä tarkoitettua takuumaksun ja käsittelymaksun perusteet, arvioida riskejä, pitää yhteyttä vakuutuksenantajiin, vakuutuksenottajiin ja viranomaisiin, seurata olosuhteita, poikkeusolojen vakuutustakuun ehtojen noudattamista ja huoltovarmuuden ylläpitämiseksi välttämättömien hyödykkeiden varastointia ja tuontitarvetta sekä hoitaa muut sosiaali- ja terveysministeriön määräämät poikkeusolojen vakuutustakuihin liittyvät selvitys-, tutkimus- ja valmistelutehtävät. Pykälän muutos määrittää sosiaali- ja terveysministeriön päävastuulliseksi pykälässä maini-

tuissa tehtävissä, kuitenkin niin, että poikkeusolojen vakuutustakuutoimikunnan osaamista pykälässä mainituissa tehtävissä voidaan käyttää täysimääräisesti sosiaali- ja terveysministeriön apuna.

10 §. Salassapitovelvollisuus. Pykälän otsikko muutetaan salassapitovelvollisuudeksi ja pykälässä säädettäisiin poikkeusolojen vakuutustoimikunnan puheenjohtajiin, jäseniin, asiantuntijoihin ja muihin toimikunnan tehtäviä hoitaviin sovellettavaksi, mitä vakuutusyhtiölain 30 luvun 1 §:ssä salassapidosta säädetään. Lisäksi toisessa momentissa säädetään salassapitovelvollisuuden rikkomisesta tuomittavan rikoslain (39/1889) 38 luvun 1 tai 2 §:n mukaan, jollei teko ole rangaistava rikoslain 40 luvun 5 §:n mukaan tai jollei siitä muualla laissa säädetä.

Pykälällä varmistetaan, että toimikunta pystyy toimimaan sosiaali- ja terveysministeriön apuna sille määrättyissä tehtävissä myös tilanteissa, joiden käsittely vaatii vakuutusyhtiölain 30 luvun 1 §:ssä mainitun salassapitovelvollisuuden alaisen tiedon käsittelyä. Tällaista tietoa voi olla muun muassa vakuutustakuun hakijan ilmoittamat tiedot hakemusvaiheessa, jotka voivat sisältää muun muassa tietoa vakuutusten hinnoittelusta, asiakkaista. Lisäksi toimikunnan tietoon voi tulla vakuutustakuun hakijan asiakkaan liikesalaisuuksia.

12 §. Muutoksenhaku. Pykälään ehdotetaan muutettavaksi viittaus lakiin oikeudenkäynnistä hallintoasioissa (808/2019), tällä muutoksella varmistetaan pykälän ajantasaisuus aiemman viittauksen oltua vanhentunut.

12 a §. Valtiokonttorin tehtävät ja tiedonsaantioikeus. Pykälä olisi uusi ja se säätäisi valtiokonttorin tehtäviksi hallinnoida ja valvoa poikkeusolojen vakuutustakuuta, huolehtia 4 §:ssä tarkoitetun takuumaksun ja käsittelymaksun perimisestä sekä suorittaa poikkeusolojen vakuutustakuun perusteella tehtävät maksut. Pykälällä siirretään vakuutustakuiden hallinnointi ja valvominen pois poikkeusolojen vakuutustakuutoimikunnalta Valtiokonttorille, jolla on hallinnoinnin ja valvomisen vaatimat rakenteet ja asiantuntemus. Tällä varmistetaan tehokas seuranta myönnetuille vakuutustakuille sekä näiden perusteella maksetuille suorituksille sekä mahdollistetaan maksusuoritusten tehokas täytäntöönpano.

Toisessa momentissa säädettäisiin vakuutuslaitokselle velvollisuus toimittaa Valtiokonttorille välttämättömät tiedot vakuutustakuiden hallinnointia varten. Momentti mahdollistaa, että Valtiokonttori voi toimia sille määrättyissä tehtävissä tehokkaasti ja asettaa velvollisuuden toimittamisesta vakuutuslaitokselle, jonka voidaan olettaa parhaiten osaavan arvioida millaisia nämä välttämättömät tiedot voivat olla. Tällaiset välttämättömät tiedot riippuvat muun muassa tilanteesta sekä jälleenvakuutuksen ehdoista. Tällaisia tietoja voivat olla esimerkiksi tiedot vakuutustapahtumista.

Lisäksi pykälässä säädetään, että Valtioneuvosto asetuksella voidaan säätää tarkemmin Valtiokonttorille vakuutustakuiden hallinnointia varten toimitettavista välttämättömistä tiedoista. Tällaisia tietoja voisivat olla esimerkiksi maksutiedot erilaisten suoritusten maksamista varten, tiedot.

12 b §. Valtiokonttorin ja Finanssivalvonnan valvontayhteistyö. Uudessa pykälässä säädettäisiin, että Valtiokonttori ja Finanssivalvonta toimivat tarkoituksenmukaisessa yhteistyössä poikkeusolojen vakuutustakuun valvontaa koskevista asioista.

Vakuutusyhtiöitä valvovan viranomaisen ollessa Finanssivalvonta, on tarpeetonta säätää Valtiokonttorille päällekkäisiä valvontavastuita. Valtiokonttorin valvonta ulottuisi vain vakuutustakuun valvontaan ja muilta osin valvonnasta vastaisi Finanssivalvonta.

Lisäksi toisessa momentissa säädetään Valtiokonttorilla ja Finanssivalvonnalla olevan salassapitosäännösten ja muiden tietojen vaihtoa rajoittavien säännösten estämättä oikeus luovuttaa toisilleen tietoja, jotka ovat välttämättömiä niiden 1 momentissa tarkoitetun valvontatehtävän hoitamiseksi.

13 §. Suhde muuhun lainsäädäntöön. Pykälän ensimmäistä momenttia muutettaisiin niin, että valtion lainanannosta sekä valtiotakauksesta ja valtiontakuusta annetussa laissa esiintyvät viittauksia täsmennettäisiin siltä osin, että sovellettavaksi eivät tulisi valtionavustuslain 33 – 35 §. Edellä mainituissa pykälissä säädetään muutoksenhausta sekä täytäntöönpanosta ja näitä koskevat pykälät sisältyvät tähän esitykseen, pykälä 12 § muutoksenhaku, jossa säädetään lisäksi päätöksen täytäntöönpanosta.

Pykälän 2 momentissa säädetään sosiaali- ja terveysministeriön oikeudesta luovuttaa tietoja niille viranomaisille, joita tarvitaan vakuutustakuuta myönnettäessä, valvottaessa tai niihin liittyviä maksusuorituksia tehtäessä. Näitä viranomaisia ovat valtioneuvosto, Finanssivalvonta, Valtiokonttori sekä Huoltovarmuuskeskus.

Lisäksi kolmannessa momentissa säädettäisiin sosiaali- ja terveysministeriön ja poikkeusolojen vakuutustakuutoimikunnan oikeudesta luovuttaa tietoja toisilleen salassapitosäännösten sekä muiden tietojen vaihtoa rajoittavien säännösten estämättä. Näiden tietojen on oltava välttämättömiä sosiaali- ja terveysministeriön ja poikkeusolojen vakuutustakuutoimikunnan tässä laissa säädettyjen tehtävien hoitamiseksi.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin tämän lain suhteesta eräiden Suomelle Yhdistyneiden Kansakuntien ja Euroopan unionin jäsenenä kuuluvien velvoitusten täyttämisestä annettuun lakiin (659/1967) eli ns. pakotelakiin, joka olisi ensisijainen suhteessa poikkeusolojen vakuutustakuusta annettuun lakiin. Poikkeusolojen vakuutustakuusta annetulla lailla ei säädetä Suomea velvoittavista pakotteista, jotka kuuluvat edellä tarkoitetun pakotelain soveltamisalaan.

8 Lakia alemman asteinen sääntely

9 Voimaantulo

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian.

10 Suhde perustuslakiin ja säätämisjärjestys

Viranomaisten toimivaltuudet

Poikkeusolojen vakuutustakuusta annetun lain 1 §:n 1 momentin mukaan valtioneuvosto voi myöntää vakuutustakuun määräämillään ehdoilla ja vastavakuutta vaatimatta. Takuu voidaan myöntää, jos vahinkovakuutusta voidaan pitää välttämättömänä väestön toimeentulon tai maan talouselämän turvaamiseksi ja jos olosuhteisiin nähden asianmukaista jälleenvakuutusta ei ole saatavilla. Valtioneuvostolla on siis toimivalta määrätä vakuutustakuun ehdoista siltä osin kuin niistä ei säädetä laissa. Kyseessä ei ole oikeudellisesti sidottu harkinta vaan tarkoituksenmukaisuusharkinta. Valtioneuvoston on kuitenkin päätöksenteossaan noudatettava hyvän hallinnon

periaatteita kuten vakuutuslaitosten tasapuolista kohtelua. Päätökset on myös perusteltava ja niistä on muutoksenhakuoikeus.

Vakuutustakuuta ei tulisi myöntää, jos takuun myöntäminen voisi haitata Suomen kansainvälistä asemaa esimerkiksi rahoitusmarkkinoilla. Tällainen haitallinen vaikutus voisi käytännössä olla myös sellaisten pakotteiden kanssa ristiriidassa olevien vakuutustakuiden myöntämisellä tai takuun perusteella tehtävällä suorituksella, jotka eivät ole Suomea oikeudellisesti sitovia. Siksi lakiin lisättäisiin säännös siitä, että valtioneuvosto voi evätä vakuustakuun ja sen perusteella tehtävän suorituksen, jos takuun myöntämisellä tai suorituksen tekemisellä voisi olla haitallisia vaikutuksia Suomen kansainväliseen asemaan. Kyseessä ei olisi sitoutuminen Suomea velvoittavaan kansainväliseen sopimukseen vaan Suomen sisäiseen oikeusjärjestykseen kuuluva säädös, jolla voi olla vaikutusta Suomen kansainvälisiin suhteisiin. Säännöksellä ei olisi vaikutusta Suomea velvoittaviin kansainvälisiin pakotteisiin, joista säädetään eräiden Suomelle Yhdistyneiden Kansakuntien ja Euroopan unionin jäsenenä kuuluvien velvoitusten täytäntöönpanosta annetussa laissa (659/1967).

Lisäksi esityksessä selkeytetään viranomaisten tehtäviä, jotka liittyvät poikkeusolojen vakuutustakuuseen. Sosiaali- ja terveysministeriön tehtäväksi ehdotetaan säädettäväksi vakuutustakuuhakemusten käsittely ja esittely valtioneuvoston yleisistunnossa. Lisäksi sosiaali- ja terveysministeriö tekisi päätöksen, kun vakuutuslaitos hakee vakuutustakuuseen perustuvaa suoritusta. Poikkeusolojen vakuutustakuutoimikunnan tehtäviä muutettaisiin siten, että toimikunta toimisi jatkossa sosiaali- ja terveysministeriön apuna. Toimikunta ei enää hallinnoisi vakuutustakuita, vaan tämä säädettäisiin Valtiokonttorin tehtäväksi. Valtiokonttorin tehtäväksi säädettäisiin myös takuu- ja käsittelymaksun perintä sekä vakuutustakuuseen perustuvien maksusuoritusten tekeminen. Lakia on tarpeen täsmentää sosiaali- ja terveysministeriön ja Valtiokonttorin toimivallan osalta, jotta viranomaisten toimivallasta ja tehtävistä säädetään perustuslain 2 §:n 3 momentin edellyttämällä tavalla.

Oikeus tietojen luovuttamiseen ja henkilötietojen suoja

Laissa säädettäisiin viranomaisten tehtävien kannalta välttämättömien tietojen luovuttamisesta viranomaisten välillä. Luovutettavat tiedot saattavat sisältää esimerkiksi viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) nojalla salassa pidettäviä tietoja, kuten esimerkiksi tietoja liikesalaisuuksista. Kun sosiaali- ja terveysministeriö saa hakemuksen poikkeusolojen vakuutustakuun myöntämiseksi, ministeriö pyytää tarvittaessa asiasta lausuntoa muilta ministeriöiltä ja Huoltovarmuuskeskukselta sen selvittämiseksi, täytyvätkö poikkeusolojen vakuutustakuusta annetun lain 1 §:n 2 momentin edellytykset väestön toimeentulon ja talouselämän toiminnan vaarantumisesta. Myös vakuutuslaitoksen oikeudesta luovuttaa välttämättömiä tietoja viranomaisille on tarpeen säätää, jotta tietoja olisi mahdollista luovuttaa vakuutusyhtiölain 30 luvun 1 §:ssä säädetyn salassapitovelvollisuuden estämättä. Laki ehdotuksen mukaan on mahdollista luovuttaa vain säännöksessä säädettyjen tehtävien hoitamiseksi välttämättömiä tietoja, mikä täyttää perustuslain asettamat edellytykset sille, että ehdotettava laki voidaan käsitellä tavallisen lain säätämisympäristössä.

Henkilötietoja ei sen sijaan olisi tarve luovuttaa vakuutuslaitoksen ja viranomaisten välillä tai viranomaiselta toiselle. Vakuutuslaitos ei vakuutustakuuta hakiessaan luovuta vakuutettuna olevien henkilöiden tietoja sosiaali- ja terveysministeriölle. Työtapaturma- ja ammattitautilain mukaan vakuutetut henkilöt eivät ole edes vakuutuslaitoksen tiedossa. Koska vakuutuslaitos huolehtisi mahdollisen vakuutustapahtuman selvittämisestä, sosiaali- ja terveysministeriöllä ei ole

tarvetta käsitellä henkilötietoja myöskään takuuseen perustuvan maksuvaatimuksen yhteydessä. Valtiokonttori tekee vakuutustakuuseen perustuvan maksusuorituksen vakuutuslaitokselle, joka huolehtii maksujen tekemisestä vakuutettuina oleville henkilöille.

Omaisuuksien suoja

Lakiin ehdotetaan lisättäväksi säännös siitä, että sosiaali- ja terveysministeriö voi evätä vakuutustakuun perusteella tehtävän suorituksen, jos suorituksen tekemisellä voisi olla haitallisia vaikutuksia Suomen kansainväliseen asemaan. Suoritusta ei tehtäisi siinä tapauksessa, että vakuutustakuun voimassaollessa on tullut voimaan uusia pakotteita, joiden johdosta vakuutustakuun perusteella tehtävä suoritus olisi näiden uusien pakotteiden vastaista. Lisäksi Valtiokonttori voisi vastaavilla perusteilla jättää panematta täytäntöön sosiaali- ja terveysministeriön päätöksen takuun perusteella tehtävästä suorituksesta. Suorituksesta pidättäytymisellä on kytkös perustuslain 15 §:ssä säädettyyn omaisuuden suojaan ja hallintotoimintaa koskevaan julkiseen luotettavuuteen. Julkinen luotettavuus turvaa vilpittömässä mielessä toimivan yksityisen perusteltuja odotuksia ja oikeusasemaa. Valtioneuvoston asetuksessa säädettäisiin niistä pakotteista, jotka eivät ole Suomea velvoittavia, mutta joiden noudattamatta jättämisellä voi olla haitallisia vaikutuksia esimerkiksi Suomen kansainväliseen luottoluokitukseen. Säännöksen tarkoituksena on estää mahdolliset haitalliset vaikutukset Suomen kansainväliseen asemaan.

Perustuslain suojaaman omaisuuden piiriin on katsottu kuuluvan maksettaviksi langenneet julkisen vallan rahasuoritusvelvollisuudet. Vakuutuslaitoksen omaisuudensuojan kannalta on ongelmallista, että myönnetyn vakuutustakuun perusteella tehtävä suoritus voitaisiin evätä. Myönnetty vakuutustakuu on omaisuudensuojan piiriin kuuluva varallisuusarvoinen etuus. Kyseessä olisi osittainen taannehtiva puuttuminen vakuutuslaitokselle myönnettyyn etuuteen, sillä laitoksen tiedossa on jo vakuutta haettaessa poikkeusolojen vakuutustakuusta annetussa laissa säädetty vakuutustakuun perusteella tehtävää suoritusta koskeva rajoitus. Pakotteet, jotka on lisätty valtioneuvoston asetuksen vasta sen jälkeen, kun takuu on myönnetty, eivät kuitenkaan ole olleet vakuutuslaitoksen tiedossa takuuta myönnettäessä. Vastaava periaate suoritusten keskeyttämisestä on säädetty myös eräiden Suomelle Yhdistyneiden Kansakuntien ja Euroopan unionin jäsenenä kuuluvien velvoitusten täyttämistä annetun lain (659/1967) 3 §:n 2 momentissa, jonka mukaan:” Jos ennen tämän lain nojalla annetun asetuksen voimaantuloa tehty sitoumus tai välipuhe on ristiriidassa asetuksessa annettujen tai siihen perustuvien määräysten kanssa, on sen täytäntöönpano viipymättä keskeytettävä.”

Suorituksen epääminen ei aina aiheuttaisi takuun saaneelle vakuutuslaitokselle haitallisia taloudellisia seuraamuksia, sillä vakuutuslaitos noudattaisi näitä uusia pakotteita usein myös omassa toiminnassaan. Näin ollen ensivakuutusyhtiö, jolle vakuutustakuu on myönnetty, ei esimerkiksi maksaisi korvausta vahinkotapahtumasta vakuutuksenottajalle, joka on uusien pakotteiden kohteena. Toisaalta vakuutustakuun perusteella tehtävän suorituksen epääminen ei olisi esteenä sille, että ensivakuutusyhtiö maksaisi korvauksia.

Jos kyse ei ole luonnollisiin henkilöihin kohdistuvista pakotteista, suorituksen epäämisellä vakuutustakuusta olisi vain harvoin välittömiä vaikutuksia luonnollisiin henkilöihin. Vahinko, jonka perusteella vakuutustakuusta tehtäisiin suoritus ensivakuutusyhtiölle, ei pääsääntöisesti kohdistu välittömästi luonnollisiin henkilöihin, sillä vakuutustakuun kohteena olisi yleensä elinkeinotoiminnassa käytettävä kuljetusväline tai siinä kuljetettava tavara. Vakuutustakuun kohteena voi olla myös kuljetusvälineessä työskentelevien henkilöiden lakisääteinen tapaturmava-

kuutus. Jos ensivakuutusyhtiö ei selvitystilan tai konkurssin johdosta kykenisi suorittamaan korvausta lakisääteisestä tapaturmavakuutuksesta, korvauksesta vastaisivat lakisääteistä tapaturmavakuutusta harjoittavat vakuutusyhtiöt yhdessä siten kuin asiasta työtapaturma- ja ammattitautilaissa (459/2015) säädetään. Vakuutustakuun kohteena voi olla myös kuljetusvälineen käytöstä aiheutuva vahingonkorvausvelvollisuus, joka voi kohdistua myös luonnolliseen henkilöön, sekä muu etuus. Suorituksen epämisellä vakuutustakuusta voi olla vaikutusta vakuutuslaitoksen maksukykyyn edellä tarkoitettujen korvausten osalta, mutta vakuutuslaitoksilla on yleensä vakavaraisuuspuskureita turvaamassa maksukykyä.

Vaikka vakuutuslaitoksen varallisuusarvoisia etuuksia ja niihin liittyviä perusteltuja odotuksia tulee suojella, olisi suorituksesta pidättäytyminen välttämätöntä Suomelle aiheutuvien haitallisten seuraamusten välttämiseksi. Sääntely olisi oikeasuhteista, koska muilla vähemmän vakuutuslaitoksen asemaan kajoavilla toimenpiteillä sääntelyn tarkoitusta ei voida saavuttaa. Poikkeusolojen vakuutustakuusta annetulla lailla pyritään edistämään väestön toimeentulon ja talouselämän toiminnan kannalta välttämättömien kuljetusten toteutumista, joiden kautta suojellaan myös perusoikeuksien toteutumista. Esimerkiksi lääkkeiden ja elintarvikkeiden kuljetusten jatkumisella turvataan poikkeusoloissa ihmisten oikeutta välttämättömään toimeentuloon ja huolenpitoon sekä edistetään väestön terveyttä.

Asetuksenantovaltuus

Poikkeusolojen vakuutustakuusta annetussa laissa säädettäisiin siitä, että valtioneuvosto voi evätä vakuutustakuun, jos takuun myöntämisellä olisi mahdollisesti haitallisia vaikutuksia Suomen kansainväliseen asemaan. Vastaavasti sosiaali- ja terveysministeriö voisi evätä vakuutustakuun perusteella tehtävän suorituksen ja Valtiokonttori voisi jättää panematta täytäntöön sosiaali- ja terveysministeriön päätöksen. Valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin niistä pakotteista, jotka eivät ole Suomea oikeudellisesti velvoittavia, mutta joiden perusteella vakuutustakuu ja siitä tehtävä suoritus olisi mahdollista evätä. Pakotteet, joista säädettäisiin valtioneuvoston asetuksessa, tulisivat osaksi Suomen sisäistä oikeusjärjestystä. Asetuksessa tarkoitetut pakotteet sisältävät aineellista sääntelyä, jonka kautta määräytyvät muun muassa pakotteiden kohteena olevat oikeushenkilöt ja luonnolliset henkilöt sekä tuotteet.

Pakotteille on tyypillistä tilannesidonnaisuus, joten on tarkoituksenmukaista säätää asiasta asetustasolla. Tähän rinnastuva sääntelytekniikka on osittain käytössä myös saatettaessa voimaan kansainvälisiä velvoitteita valtioneuvoston asetuksella. Perustuslain 95 § 1 momentin mukaan valtiosopimuksen ja muun kansainvälisen velvoitteen lainsäädännön alaan kuuluvat määräykset saatetaan voimaan lailla. Muilta osin kansainväliset velvoitteet saatetaan voimaan pääsääntöisesti valtioneuvoston asetuksella

Vakuutuslaitoksella ei ole laissa säädettyä oikeutta saada vakuutustakuuta edes laissa säädettyjen ehtojen täytyessä, vaan kyseessä on tilanteeseen sidottu tarkoituksenmukaisuusharkinta, joka perustuu väestön toimeentulon ja talouselämän toimivuuden turvaamiseen. Vakuutustakuun hakeminen on vapaaehtoista, mutta käytännössä takuun saaminen voi olla edellytys ensivakuutusyhtiön myöntämien vahinkovakuutusten jatkumiselle tai uusien vakuutusten myöntämiselle. Valtioneuvoston asetuksen kautta rajoitetaan vakuutuslaitoksen myönnettyyn vakuutustakuuseen perustuvia etuuksia, jos vakuutustakuuseen perustuvan suorituksen tekeminen olisi pakotteiden vastaista. Laissa säädettäisiin vakuutuslaitoksen oikeuksien perusteista ja valtioneuvoston asetuksessa täsmennettäisiin tiettyjä pakotteisiin liittyviä tilanteita, joiden vastaisesti toimimalla voisi olla haitallisia vaikutuksia Suomen kansainväliseen asemaan.

Koska vakuutuslaitosten oikeutettuja odotuksia on suojeltava, on tarpeen säätää asetuksella niistä pakotteista, joiden noudattamisella on vaikutusta vakuutustakuuta myönnettäessä ja suorituksia tehtäessä. Valtioneuvoston asetukset julkaistaan Suomen säädöskokoelmassa, joten edellä tarkoitetut pakotteet olisivat niiden julkaisemisen jälkeen vakuutuslaitosten tiedossa.

Lisäksi lakiehdotuksen mukaan valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä siitä, miten vakuutustakuun määrän määräytymisessä otetaan huomioon jälleenvakuutuksen muoto ja takuumäärän riittävyys suhteessa katettavaan riskiin. Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä myös vakuutustakuuhakemuksen ja maksuvaatimuksen sisällöstä, hakemukseen liitettävistä selvityksistä, takuun- ja käsittelymaksun määräytymisestä ja laskuttamisesta sekä vakuutustakuun perusteella tehtävien maksusuoritusten ajankohdasta. Kyseessä on vakuutustakuun määrän määrittämiseen sekä takuiden käsittelyprosessiin liittyvä tekninen sääntely, josta voidaan säätää asetustasolla.

Hallituksen käsityksen mukaan edellä esitetyllä perusteella lakiehdotus voidaan käsitellä tavallisen lain säätämisyjärjestyksessä. Hallitus pitää kuitenkin perustuslakivaliokunnan lausunnon pyytämistä tarkoituksenmukaisena, koska esitykseen sisältyy valtioneuvoston asetuksen osalta kysymys oikeasta säädöstasosta liittyen pakotteisiin, jotka eivät ole Suomea oikeudellisesti sitovia sekä kysymys sääntelyn oikeasuhtaisuudesta pidättäytyttäessä vakuutustakuuseen perustuvista suorituksista.

Ponsi

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

poikkeusolojen vakuutustakuusta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan poikkeusolojen vakuutustakuusta annetun lain (408/2007) 1 §:n 3 momentti, 7 §:n 2 momentti,
muutetaan 2 §:n otsikko, 2-4 §, 6 §:n 1 momentti, 7 §, 10 §:n otsikko, 10, 12 ja 13 §, sekä
lisätään lakiin uusi 1 a, 2 a, 3 a - 3d, 4a, 12 a ja 12 b § seuraavasti:

1 a §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

- 1) Vakuutuslaitoksella vahinkovakuutustoimintaa harjoittavaa ensivakuutusyrittäystä, joka on saanut toimiluvan ETA-valtiossa taikka kolmannen maan ensivakuutusyrittäystä, jolta, jos sen yhtiöoikeudellinen kotipaikka olisi Euroopan unionin alueella, vaadittaisiin vahinkovakuutustoiminnan harjoittamiseen toimilupa;
- 2) Vahinkovakuutuksella vakuutus- ja jälleenvakuutustoiminnan aloittamisesta ja harjoittamisesta (Solvenssi II) annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (2009/138/EY) liitteessä I tarkoitettuja vahinkovakuutusluokkia;
- 3) ETA-valtiolla Euroopan talousalueeseen kuuluvaa valtiota;
- 4) Kolmannella maalla valtiota, joka ei kuulu Euroopan talousalueeseen;
- 5) Jälleenvakuutuksella toimintaa, jossa on kyse sellaisten ensivakuutusriskien hyväksymisestä, jotka vakuutuslaitos on luovuttanut;

2 §

Vakuutustakuun enimmäismäärä ja määrä

Valtioneuvoston yleisistunto päättää sosiaali- ja terveysministeriön esittelystä poikkeusolojen vakuutustakuun myöntämisestä ja sen määrästä. Poikkeusolojen vakuutustakuu annetaan ja siitä johtuvat suoritukset maksetaan euromääräisinä. Valtion vastuun määrä voi olla yhteensä enintään kymmenen miljardia euroa kalenterivuotta kohti. Poikkeusolojen vakuutustakuun määrä perustuu vahinkovakuutuksen kattaman vastuun määrää. Valtioneuvoston asetuksella voidaan

antaa tarkempia säännöksiä siitä, miten vakuutustakuun määrän määräytymisessä otetaan huomioon ensivakuutukseen liitetyn jälleenvakuutuksen muoto sekä vakuutustakuun määrän riittävyys suhteessa jälleenvakuutuksen kattamaan riskiin.

2 a §

Vakuutustakuun kesto

Poikkeusolojen vakuutustakuu voidaan antaa enintään kuudeksi kuukaudeksi kerrallaan. Takuunantajan vastuu alkaa valtioneuvoston yleisistunnon poikkeusolojen vakuutustakuun antamista koskevassa päätöksessä määrättyä ajankohtana. Alkamisajankohta voidaan määrätä aikaisintaan poikkeusolojen vakuutustakuun kohdetta koskeneen viimeksi päättyneen jälleenvakuutus sopimuksen päättymisajankohdasta lukien.

Poikkeusolojen vakuutustakuun päättymisajankohdasta määrätään valtioneuvoston yleisistunnon päätöksessä. Poikkeusolojen vakuutustakuu päättyy ilman erillistä ilmoitusta vakuutustakuun kohteen ensivakuutuksen voimassaolon päättymisajankohtana, jos tämä on päätöksessä määrättyä ajankohtaa aikaisempi.

3 §

Vakuutustakuun kohde

Edellä 1 §:n 1 momentissa tarkoitettussa vahinkovakuutuksessa vakuutuksen kohteena tai vakuutettuna voi olla:

- 1) kauppa-alue, ilma-alue, ajoneuvo tai raidekulkuneuvo;
- 2) 1 kohdassa tarkoitettussa aluksessa, ajoneuvossa tai raidekulkuneuvossa kuljetettava tavara;
- 3) 1 kohdassa tarkoitettussa aluksessa, ajoneuvossa tai raidekulkuneuvossa työskentelevä henkilö, kun kysymyksessä on työtaturma- ja ammattitautilaisissa (459/2015) tarkoitettu lakisääteinen tapaturmavakuutus;
- 4) 1 kohdassa tarkoitettun aluksen, ajoneuvon tai raidekulkuneuvon käytöstä aiheutuva vahingonkorvausvastuu;
- 5) väestön toimeentulon tai maan talouselämän turvaamiseksi välttämätön muu etuus.

3 a §

Vakuutuslaitoksen ilmoitusvelvollisuus

Vakuutuslaitoksen, jolle poikkeusolojen vakuutustakuu on myönnetty, on ilmoitettava sosiaali- ja terveysministeriölle kaikki vakuutustakuusta aiheutuvaan vastuuseen vaikuttavat seikat mukaan lukien sen ensivakuutuksen, johon poikkeusolojen vakuutustakuussa viitataan, voimassaolon alkaminen ja päättyminen, sekä mahdolliset vahinkotapahtumat vakuutustakuun voimassaoloajalta.

3 b §

Suorituksen vaatiminen ja maksupäätös

Poikkeusolojen vakuutustakuuseen perustuva vaatimus suorituksesta esitetään sosiaali- ja terveysministeriölle, joka tekee sitä koskevan päätöksen.

Vakuutuslaitoksen on esitettävä poikkeusolojen vakuutustakuuseen perustuva vaatimus suorituksesta sosiaali- ja terveysministeriölle kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun vakuutuslaitos on saanut tietää vahinkotapahtumasta, josta suoritusta vaaditaan, ja siitä aiheutuneesta vahinkoseuraamuksesta. Vaatimus on kuitenkin esitettävä viimeistään vuoden kuluessa poikkeusolojen vakuutustakuun voimassaolon päättymisestä. Vaatimukseen rinnastetaan ilmoituksen tekeminen sosiaali- ja terveysministeriölle vahinkotapahtumasta. Jos vaatimusta ei esitetä momentissa tarkoitettussa määräajassa, vakuutuslaitos menettää oikeutensa poikkeusolojen vakuutustakuun perusteella tehtävään suoritukseen.

Sosiaali- ja terveysministeriöllä on oikeus saada määräämään ajankohtana vakuutuslaitokselta välttämättömät tiedot ja selvitykset vaatimusta koskevan takuunantajan vastuun selvittämiseksi.

Sosiaali- ja terveysministeriö tekee vaatimusta koskevan päätöksen saatuaan vakuutuslaitokselta riittävän selvityksen.

3c §

Suorituksen takaisinperintä

Sosiaali- ja terveysministeriö voi määrätä poikkeusolojen vakuutustakuun perusteella tehtävät suoritukset lopetettavaksi ja jo maksetut suoritukset takaisin perittäväksi, jos vakuutuslaitos on antanut sosiaali- ja terveysministeriölle sellaisia virheellisiä tai harhaanjohtavia tietoja tai sallanut sellaisen seikan, joka on ollut omiaan vaikuttamaan sosiaali- ja terveysministeriön maksumenestystä koskevaan päätökseen.

3 d §

Vakuutuslaitoksen oikeus luovuttaa tietoja

Jollei tietosuojalaista (1050/2018) muuta johdu, vakuutuslaitos saa vakuutusyhtiölaissa (521/2008) säädetyn salassapitovelvollisuuden estämättä luovuttaa sosiaali- ja terveysministeriölle ja valtioneuvoston yleisistunnolle välttämättömiä tietoja poikkeusolojen vakuutustakuuta koskevan hakemuksen käsittelyä ja takuun perusteella esitetyn maksuvaatimuksen selvittelyä varten sekä Valtiokonttorille vakuutustakuiden hallinnointia ja valvontaa varten.

4 §

Takuumaksu ja käsittelymaksu

Poikkeusolojen vakuutustakuusta peritään takuumaksu, josta päättää valtioneuvoston yleisistunto ja jonka suuruutta määrätessä otetaan huomioon takuumaksun vastaavuus suhteessa riskiin, poikkeuksellisten olosuhteiden vakavuus, alueellinen laajuus ja merkitys vahinkovakuutuksen kohteelle tai vakuutetulle sekä muut valtiolle aiheutuvan riskin laatuun ja laajuuteen vaikuttavat seikat. Vallitsevat olosuhteet huomioon ottaen takuumaksua voidaan alentaa tai se voidaan jättää perimättä.

Poikkeusolojen vakuutustakuuta koskevista päätöksistä voidaan periä käsittelymaksu, jonka sosiaali- ja terveysministeriö määrää poikkeusolojen vakuutustakuuasioiden käsittelystä aiheutuvia keskimääräisiä kustannuksia vastaavaksi.

Takuu- ja käsittelymaksu on maksettava yhdessä erässä, laskuun merkittynä eräpäivänä. Määräajassa suorittamatta jääneestä takuu- ja käsittelymaksusta peritään viivästyskorkoa korkolain (633/1982) 4 §:n mukaisesti.

4 a §

Vakuutustakuun yleiset ehdot

Valtioneuvosto voi evätä poikkeusolojen vakuutustakuun, jos vakuutustakuun myöntämisellä olisi mahdollisia haitallisia vaikutuksia Suomen kansainväliseen asemaan.

Sosiaali- ja terveysministeriö voi evätä poikkeusolojen vakuutustakuun perusteella tehtävän suorituksen ja Valtiokonttori voi jättää panematta täytäntöön sosiaali- ja terveysministeriön päätöksen vakuutuslaitokselle tehtävästä suorituksesta, jos suorituksella olisi mahdollisia haitallisia vaikutuksia Suomen kansainväliseen asemaan.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä seuraavista poikkeusolojen vakuutustakuun 1 §:n 1 momentissa tarkoitetuista ehdoista;

- 1) kolmansien maiden ja Euroopan unioniin kuulumattomien ETA-valtioiden asettamista taloudellisista ja kaupallisista rajoituksista, joiden perusteella valtioneuvosto voi evätä vakuutustakuun ja sen perusteella tehtävän suorituksen sekä niihin liittyvistä sitoumuksista;
- 2) vakuutustakuuhakemuksen ja maksuvaatimushakemuksen sisällöstä ja liitteistä;
- 3) takuu- ja käsittelymaksun määräytymisestä ja laskuttamisesta;
- 4) vakuutustakuun perusteella tehtävien maksusuoritusten ajankohdasta.

2 Luku

Poikkeusolojen vakuutustakuutoimikunta

6 §

Kokoonpano

Poikkeusolojen vakuutustakuutoimikunnassa on puheenjohtaja, varapuheenjohtaja ja vähintään kolme muuta jäsentä. Puheenjohtajalla ja vähintään kahdella muulla jäsenellä on oltava sellainen vakuutustoiminnan tuntemus kuin toimikunnan toiminnan laatuun ja laajuuteen katsoen on tarpeen. Puheenjohtajalla ja varapuheenjohtajilla on yksi yhteinen varajäsen. Jäsenelle voidaan määrätä varajäsen tai useita varajäseniä.

7 §

Tehtävät

Poikkeusolojen vakuutustakuutoimikunnan tehtävänä on sosiaali- ja terveysministeriön apuna:

- 1) seurata ja arvioida huoltovarmuuteen vaikuttavia tekijöitä 1-3 ja 4 §:n soveltamiseen liittyvissä kysymyksissä;
- 2) valmistella poikkeusolojen vakuutustakuihin sovellettavat yleiset ehdot;
- 3) valmistella 4 §:ssä tarkoitetun takuumaksun ja käsittelymaksun perusteet;
- 4) arvioida riskejä, pitää yhteyttä vakuutusenantajiin, vakuutusnottajiin ja viranomaisiin, seurata olosuhteita, poikkeusolojen vakuutustakuun ehtojen noudattamista ja huoltovarmuuden ylläpitämiselle välttämättömien hyödykkeiden varastointia ja tuontitarvetta;
- 5) hoitaa muut sosiaali- ja terveysministeriön määräämät poikkeusolojen vakuutustakuihin liittyvät selvitys-, tutkimus- ja valmistelutehtävät.

3 Luku

Erinäiset säännökset

10 §

Salassapitovelvollisuus

Poikkeusolojen vakuutustoimikunnan puheenjohtajiin, jäseniin, asiantuntijoihin ja muihin toimikunnan tehtäviä hoitaviin sovelletaan, mitä vakuutusyhtiölain 30 luvun 1 §:ssä salassapidosta säädetään.

Rangaistus 1 §:ssä säädetyn salassapitovelvollisuuden rikkomisesta tuomitaan rikoslain (39/1889) 38 luvun 1 tai 2 §:n mukaan, jollei teko ole rangaistava rikoslain 40 luvun 5 §:n mukaan tai jollei siitä muualla laissa säädetä.

12 §

Muutoksenhaku

Tässä laissa tarkoitettuun päätökseen saa hakea muutosta siten kuin laissa oikeudenkäynnistä hallintoasioissa (808/2019) säädetään. Päätöstä on kuitenkin noudatettava heti valituksesta huolimatta, jollei valitusviranomaisen toisin määrää.

12 a §

Valtiokonttorin tehtävät ja tiedonsaantioikeus

Valtiokonttorin tehtävänä on:

- 1) hallinnoida ja valvoa poikkeusolojen vakuutustakuita;
- 2) huolehtia 4 §:ssä tarkoitetun takuumaksun ja käsittelymaksun perimisestä;
- 3) suorittaa poikkeusolojen vakuutustakuun perusteella tehtävät maksut.

Vakuutuslaitoksen on toimitettava Valtiokonttorille välttämättömät tiedot vakuutustakuiden hallinnointia varten. Valtioneuvosto asetuksella voidaan säätää tarkemmin Valtiokonttorille vakuutustakuiden hallinnointia varten toimitettavista välttämättömistä tiedoista.

12 b §

Valtiokonttorin ja Finanssivalvonnan valvontayhteistyö

Valtiokonttori ja Finanssivalvonta toimivat tarkoituksenmukaisessa yhteistyössä poikkeusolojen vakuutustakuun valvontaa koskevissa asioissa.

Valtiokonttorilla ja Finanssivalvonnalla on salassapitosäännösten ja muiden tietojen vaihtoa rajoittavien säännösten estämättä oikeus luovuttaa toisilleen tietoja, jotka ovat välttämättömiä niiden 1 momentissa tarkoitetun valvontatehtävän hoitamiseksi.

13 §

Suhde muuhun lainsäädäntöön

Poikkeusolojen vakuutustakuusta on tämän lain säännösten ohella muutoin voimassa, mitä valtion lainanannosta sekä valtioneuvoston ja valtioneuvoston asetuksella (449/1988) säädetään valtioneuvoston, mukaan lukien edellä mainituin lain nojalla sovellettavat säännökset valtioneuvoston asetuksella (688/2001). Valtioneuvoston asetuksen 33 – 35 § eivät tule sovellettaviksi.

Sen lisäksi mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999) säädetään ja muiden tietojen luovuttamista rajoittavien säännösten estämättä, sosiaali- ja terveysministeriöllä on oikeus luovuttaa välttämättömiä tietoja Valtioneuvostolle, Finanssivalvonnalle, Valtiokonttorille, ja Huoltovarmuuskeskukselle niiden tässä laissa tai vakuutuslaitosten toimintaa koskevissa laeissa säädettyjen tehtävien suorittamiseksi tai huoltovarmuuden turvaamiseksi.

Sosiaali- ja terveysministeriöllä ja poikkeusolojen vakuutustakuutoimikunnalla on salassapitosäännösten ja muiden tietojen vaihtoa rajoittavien säännösten estämättä oikeus luovuttaa toisilleen tietoja, jotka ovat välttämättömiä niiden tässä laissa säädettyjen tehtävien hoitamiseksi.

Jos eräiden Suomelle Yhdistyneiden Kansakuntien ja Euroopan unionin jäsenenä kuuluvien velvoitusten täyttämiseksi annetussa laissa (659/1967) on tästä laista poikkeavia säännöksiä, niitä sovelletaan tämän lain asemasta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Helsingissä x.x.20xx

Pääministeri

Sanna Marin

..ministeri Etunimi Sukunimi

*Valitse kohde.
Valitse kohde.*

Laki

poikkeusolojen vakuutustakuusta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20

..

Voimassa oleva laki

Ehdotus